

Słowa kluczowe: siły zbrojne, armia, szkolnictwo wojskowe, prawo wojskowe, żołnierz.

Streszczenie

Szkolnictwo wojskowe stanowi istotny element kształcenia kadr na potrzeby Sił Zbrojnych RP. Te z kolei odgrywają szczególną rolę w Polsce. Ich zadania zostały umocowane konstytucyjnie, co świadczy o wadze podejmowanej problematyki. Odpowiednie przygotowanie żołnierzy oddziałuje m.in. na poziom wykonywania obowiązków służbowych. Istnienie stosownych regulacji w zakresie kształcenia żołnierzy stanowi *conditio sine qua non* funkcjonowania należytego systemu edukacji na potrzeby armii.

Temat rozprawy odnosi się do nauczania żołnierzy w czynnej służbie wojskowej. Przedmiotem analizy uczyniono wybrane źródła prawa krajowego o charakterze powszechnie obowiązującym, niektóre akty wewnętrzne uczelni wojskowych, wyselekcjonowany dorobek doktrynalny i orzecznictwo. Problem badawczy postawiono w formie pytania o to, czy obowiązujące regulacje są funkcjonalne, a tym samym wystarczające i dostosowane do aktualnych i dających się przewidzieć perspektywicznych potrzeb Sił Zbrojnych RP.

Dysertacja jest podzielona na pięć rozdziałów, z których każdy został poprzedzony ustaleniami wstępnymi, podzielony na podrozdziały i zwieńczony uwagami końcowymi, prezentującymi stosowne wnioski. Punktem wyjścia są podstawowe założenia językowe. Następnie zbadana została natura stosunku służbowego żołnierzy. Podjęto też rozważania nad prawem wojskowym i jego miejscem w polskim systemie prawnym. Zagadnienia wprowadzające dopełniają refleksje nad rozwojem i wyzwaniem szkolnictwa wojskowego po transformacji ustrojowej.

W drugim rozdziale zawarto analizę historyczno–prawną, obejmującą genezę i przeobrażenia szkolnictwa wojskowego od odzyskania niepodległości w 1918 r. do transformacji ustrojowej w 1989 r. Przedmiotowe badania budują fundament pod główną część rozprawy – rozważania dogmatyczne obowiązujących regulacji.

Trzy kolejne rozdziały mają charakter analityczno–syntetyczny. Scharakteryzowano w nich poszczególne rozwiązania prawne służące nauczaniu żołnierzy, a także w zakresie ustroju współczesnego szkolnictwa wojskowego. W trzecim rozdziale analizie poddano organizację kształcenia na potrzeby Sił Zbrojnych RP w poszczególnych rodzajach jednostek szkolnictwa wojskowego, a w szczególności w uczelniach wojskowych.

Czwarty rozdział poświęcono rozważaniom nad poszczególnymi rozwiązaniami normatywnymi służącymi nauczaniu żołnierzy w służbie kandydackiej i zawodowej. Odpowiednie stosowanie reżimu prawnego służby zawodowej do żołnierzy pełniących służbę kandydacką skłoniło autora do łącznego przedstawienia obu zagadnień w jednym rozdziale.

Piąty rozdział pracy odnosi się do form prawnych szkolenia żołnierzy w ramach: zasadniczej służby wojskowej, przeszkolenia wojskowego, terytorialnej służby wojskowej, ćwiczeń wojskowych, służby przygotowawczej oraz okresowej służby wojskowej.

Praca uwzględnia stan prawny na 5 października 2020 r.